

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 5. kesäkuuta 2020
(OR. en)

8622/20

JAI 473
JAIEX 48
RELEX 418
ASIM 32
COWEB 80
COSI 93
ENFOPOL 134

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 5. kesäkuuta 2020

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 8132/20 REV 1

Asia: Neuvoston päätelmät yhteistyön tiivistämisestä Länsi-Balkanin kumppaneiden kanssa muuttoliikkeen ja turvallisuuden alalla

Valtuuskunnille toimitetaan ohessa 5. kesäkuuta 2020 hyväksytty neuvoston päätelmät yhteistyön tiivistämisestä Länsi-Balkanin kumppaneiden kanssa muuttoliikkeen ja turvallisuuden alalla.

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT**yhteistyön tiivistämisestä muuttoliikkeen ja turvallisuuden alalla
Länsi-Balkanin kumppaneiden kanssa****EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO**

1. PALAUTTAA MIELEEN Zagrebissa 24. tammikuuta pidetyssä epävirallisessa ministerikokouksessa käydyt keskustelut mahdollisista lähestymistavoista Länsi-Balkanin ihmisalakuljetusverkostojen torjuntaan Europolin, Frontexin ja EASOn yhteisraportin¹ pohjalta, jossa kehoitettiin lisäämään rakenteellista yhteistyötä Länsi-Balkanin kumppaneiden kanssa, ja EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksessa toukokuussa 2018 annetun Sofian julistuksen, Sibiun huippukokouksessa toukokuussa 2019 esitetyt poliittiset viestit sekä EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksessa toukokuussa annetun Zagrebin julistuksen;
2. PALAUTTAA MIELEEN, että yhteistyö ja kaikkien Länsi-Balkanin kumppaneidemme eteneminen eurooppalaisella tiellään edistää rauhaa, vakautta ja vaurautta niin Kaakkois-Euroopassa kuin Euroopan unionissakin;
3. ON TYYTYVÄINEN Länsi-Balkanin kumppaneiden lupaukseen vaalia eurooppalaisia arvoja ja periaatteita sekä toteuttaa tarvittavat uudistukset määrätietoisesti loppuun asti;

¹ ST 5312/20.

4. PANEE TYYTYVÄISENÄ MERKILLE, että Länsi-Balkanin kumppanit ovat vahvasti sitoutuneita demokratian ensisijaisuuteen ja oikeusvaltioperiaatteeseen, erityisesti korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan, hyvään hallintotapaan sekä ihmisoikeuksien, sukupuolten tasa-arvon ja vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien kunnioittamiseen;
5. TIEDOSTAA EU:n ja Länsi-Balkanin käynnissä olevan työn koronaviruspandemian torjumiseksi, myös pandemian vaikutukset muuttoliikkeeseen ja turvallisuuspolitiikkoihin, sekä yli 3,3 miljardin euron paketin Länsi-Balkanin hyväksi²;
6. KOROSTAA, että muuttoliikkeen ja turvallisuuden alan kokonaisvaltainen lähestymistapa edellyttää jatkuvia uudistuksia Länsi-Balkanilla ja että näiden uudistusten onnistunut toteuttaminen on tärkeä näkökohta Länsi-Balkanin EU-perspektiivissä;
7. PALAUTTAA MIELEEN, että Euroopan unionin ja Schengenin säännöstöön osallistuvien maiden sekä Länsi-Balkanin kumppaneiden kokema muuttopaine itäisen Välimeren muuttoreitiltä vuodesta 2015 oli huomattavaa;
8. TIEDOSTAA, että maaliskuussa 2016 annetulla EU:n ja Turkin julkilausumalla, jota täydensivät EU:n jäsenvaltioiden ja Länsi-Balkanin kumppaneidemme yhteiset toimet laittomien muuttovirtojen estämiseksi, on vähentänyt laitonta muuttoliikettä Turkista EU:hun;
9. TIEDOSTAA, että Länsi-Balkanin kumppanit ovat edistyneet huomattavasti uusien instituutioiden perustamisessa tai olemassa olevien toiminnan tehostamisessa ja turvapaikan, suojelun, rajavalvonnan ja laillisen muuttoliikkeen alan lainsäädännön ja menettelyjen täytäntöönpanossa sekä unionin säännösten saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä;

² Komission tiedonanto Länsi-Balkanin tukemisesta covid-19:n torjunnassa ja pandemian jälkeisessä elpymisessä, annettu 29. huhtikuuta.

10. TIEDOSTAA sekä Länsi-Balkanin kumppaneiden että EU:n jäsenvaltioiden työn kahdenvälisen yhteistyön parantamiseksi niin, että tavoitteena on ehkäistä laitonta muuttoliikettä ja laitonta oleskelua ja vähentää Länsi-Balkanin kansalaisten perusteettomien turvapaikkahakemusten korkeaa määrää erityisesti lisäämällä ponnisteluja omien kansalaisten salakuljetuksen ja ihmiskaupan torjumiseksi, tehostamalla palautuksia koskevaa yhteistyötä ja edistämällä laillisia muuttoliikekanavia kansallisen toimivallan mukaisesti;
11. PANEE MERKILLE, että kaikesta huolimatta muuttopaine kasvoi vuosina 2018 ja 2019 ja muuttovirrat muuttuivat niin reittien kuin koostumuksensakin puolesta;
12. TOTEAA, että laittoman muuttoliikkeen torjuminen on ensisijainen tavoite;
13. OTTAA HUOMIOON viimeaikaisen voimakkaan muuttopaineen Kaakkois-Euroopassa, erityisesti Kreikan ja Turkin välisillä rajoilla, ja että heikentyvä poliittinen, taloudellinen tai turvallisuustilanne Lähi-Idässä, Afrikassa tai Etelä-Aasiassa sekä covid-19-pandemian sosioekonomiset vaikutukset lähtö- ja kauttakulkumaihin voisivat lisätä muuttajien ja pakolaisten liikkumista;
14. PALAUTTAA MIELEEN EU:n sitoutumisen kokonaisvaltaiseen muuttoliikepolitiikkaan, johon sisältyy EU:n ulkorajojen tehokas valvonta;
15. TOTEAA, että muuttopaine itäisen Välimeren reitillä kasvoi jatkuvasti ennen rajojen sulkemista koronaviruspandemian vuoksi ja se lisää salakuljetuspalveluiden kysyntää ja tarjontaa Kaakkois-Euroopan kumppaneiden rajojen ylittämiseksi ilman asiakirjoja tai väärennettyjen asiakirjojen kanssa, mistä seuraa, että salakuljettajat tai ihmiskauppiat hyväksikäyttävät muuttajia, mikä usein saattaa muuttajat hengenvaaraan;

16. TUNNUSTAA, että Länsi-Balkanin kumppaneiden muuttoliikkeeseen liittyvät haasteet ovat kytköksissä EU:n kohtaamiin haasteisiin ja että toimia tarvitaan sen varmistamiseksi, että kumppaneilla olisi hyvät edellytykset vastata rakentavasti yhteisiin haasteisiin;
17. TUNNUSTAA, että on tärkeää ehkäistä ja torjua terrorismia ja ääriliikkeitä, mukaan lukien terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden rahoittaminen, radikalisoituminen ja vierastaistelijoiden paluu;
18. ILMAISEE huolensa palaavien terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden mahdollisista yrityksistä päästä Euroopan alueelle hyödyntämällä Kaakkois-Euroopan alueella aktiivisia ihmissalakuljetusverkostoja;
19. PALAUTTAA MIELEEN, että järjestäytyneet rikollisryhmät tai terroristiryhmät aiheuttavat turvallisuushaasteita Länsi-Balkanin alueella;
20. TOTEAA, että useat turvallisuusuhat ovat luonteeltaan rajatylittäviä, mikä vaatii johdonmukaisuutta EU:n ja sen kumppaneiden toimilta sekä tiiviimpää yhteistyötä myös operatiivisella tasolla. Siksi on tärkeää vahvistaa Länsi-Balkanin kumppaneiden valmiuksia muuttoliikkeen ja turvallisuuden alalla sekä vahvistaa ja syventää yhteistyömekanismeja;
21. KOROSTAA operatiivista menestystä, jota on saavutettu järjestäytynyttä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevassa EU:n toimintapoliittisessa syklissä (EMPACT) kaudella 2018–2021, erityisesti laittoman maahanmuuton järjestämisen, ihmiskaupan, ampuma-aseiden laittoman kaupan, asiakirjarikosten, rikollisuuden rahoituksen ja rahanpesun torjumisessa³;

³ ST 7704/17.

22. TUNNUSTAA EU:n edustustojen osuuden Länsi-Balkanilla yhteistyöohjelmien täytäntöönpanossa sekä EU:n ulkopoliittisten välineiden avulla alueelle annetun tuen;
23. JATKAA TYÖTÄ neuvoston 6. joulukuuta 2018 hyväksymän kattavan operatiivisen toimenpidekokonaisuuden POHJALTA vastataksaan tehokkaammin ihmissalakuljetusverkostojen toimintaan erityisesti Länsi-Balkanilla⁴;
24. KOROSTAA, että on tärkeää lähettää Länsi-Balkanin kumppaneiden edustajia asiaankuuluviin eurooppalaisiin oikeus- ja sisäasioiden virastoihin ja vastavuoroisesti lisätä eurooppalaisten oikeus- ja sisäasioiden virastojen ja jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten toimintaa Länsi-Balkanilla⁵;
25. PANEE MERKILLE Euroopan komission osuuden riittävien taloudellisten resurssien osoittamisessa, myös seuraavan monivuotisen rahoituskehysten rahastojen ja välineiden puitteissa, ja EU:n tuen koordinoimisessa Länsi-Balkanin kumppaneille niiden valmiuksien kehittämiseksi jatkotoimien toteuttamisessa muuttoliike- ja turvallisuuspolitiikan alalla;
26. ANTAA TUNNUSTUSTA useiden jäsenvaltioiden kahden- ja monenvälisille toimille Länsi-Balkanin kumppanien tukemiseksi rajavalvonnan ja turvallisuuden sekä turvapaikka- ja vastaanottoasioiden alalla;

⁴ ST 15250/18.

⁵ ST 5754/20.

PYYTÄÄ JÄSENVALTIOITA YHDESSÄ LÄNSI-BALKANIN KUMPPANEIDEN KANSSA

27. jatkamaan Länsi-Balkanin kumppaneiden tukemista muuttoliike- ja turvallisuuskysymyksissä yhteistyö- ja kumppanuusverkostojen luomista koskevan EU:n kattavan toimintatavan mukaisesti, jotta

- päästäisiin tehokkaampaan muuttoliikepolitiikkaan sekä rajavalvontaan, erityisesti laittoman muuttoliikkeen ja luvattoman edelleen liikkumisen estämiseksi EU:n prioriteettien ja strategioiden mukaisesti,
- kehitettäisiin edelleen kumppaneiden turvapaikkajärjestelmän toimintaa (mukaan lukien rekisteröinti ja muuttajien ja pakolaisten asianmukaisen vastaanottokapasiteetin vahvistaminen) pitäen mielessä ensisijaiset tavoitteet, jotka ovat lainsäädännön yhteensovittaminen EU:n turvapaikkasäännöstöön ja sen varmistaminen, että Länsi-Balkanin kumppaneita voidaan pitää turvallisina kolmansina maina,
- tiivistettäisiin entisestään takaisinottoa koskevaa yhteistyötä muun muassa sellaisten kolmansien maiden kansalaisten osalta, jotka ovat hakeneet kansainvälistä suojelua Länsi-Balkanilla ja jotka eivät ole oikeutettuja kansainväliseen suojeluun,
- parannettaisiin valmiuksia toteuttaa laittomasti oleskelevien kolmannen maan kansalaisten vapaaehtoisia ja pakkoon perustuvia paluita alkuperämaihin,
- lisättäisiin alueellista tiedonvaihtoa ja parannettaisiin nykyisiä Länsi-Balkanin kumppaneiden ja EU:n välisiä viestintäkanavia entisestään,

- tiivistettäisiin yhteistyötä ja parannettaisiin kumppaneiden kykyä puuttua disinformaation ja valeuutisten leviämiseen sekä ulkomaisten toimijoiden yrityksiin hyödyntää muuttopainetta Länsi-Balkanin reiteillä,
- parannettaisiin Länsi-Balkanin valmiuksia vastata mahdollisiin kyberhyökkäyksiin ja hybridiuhkiin,
- vahvistettaisiin kumppaneiden kykyä hajottaa salakuljetus- ja ihmiskauppaverkostoja,
- vastattaisiin keskeisiin turvallisuusuhkiin ja humanitaarisiin haasteisiin,
- varmistettaisiin asianmukainen koulutus johdonmukaisten toimien vahvistamiseksi vastattaessa edellä mainittuihin haasteisiin,
- hyödynnettäisiin olemassa olevia EU:n välineitä, muun muassa YTPP-operaatioita, ja tehtäisiin yhteistyötä niiden kanssa yhdenmukaisen lähestymistavan mukaisesti;

28. selvittämään lisää mahdollisuuksia läheisempään yhteistyöhön CEPOLin, Europolin, EASOn ja Euroopan raja- ja merivartioviraston kanssa aloilla, joilla ne ovat toimivaltaisia, sekä ulkopoliittikan välineiden osalta, muun muassa luvattoman edelleen liikkumisen ja ihmissalakuljetuksen ja muiden vakavan rikollisuuden muotojen torjumisessa, huomioiden Euroopan komission pyynnön rahoittaa yhteisiä operatiivisia kumppanuuksia asiaankuuluvilla rahoitusvälineillä;

29. torjumaan tehokkaasti järjestäytynyttä rikollisuutta (erityisesti ihmissalakuljetuksen, ampuma-aseiden laittoman kaupan, huumausaineiden tuotannon ja laittoman kaupan, ihmiskaupan, asiakirjarikosten ja rahanpesun aloilla toimivia järjestäytyneitä rikollisverkostoja) sekä terrorismia ja väkivaltaisia ääriliikkeitä;
30. kehittämään operatiivisten standardien ja valmiuksien laajempaa lähentämistä Länsi-Balkanin kumppaneiden välillä ja yhteistyössä EU-kumppaneiden kanssa muuttoliikkeen ja turvallisuuden alalla;
31. parantamaan edelleen operatiivisia tuloksia EU:n jäsenvaltioiden ja Länsi-Balkanin kumppaneiden kesken jakamalla tietoja ja asiaankuuluvaa dataa huomattavista rajat ylittävistä rikostapauksista huomioiden asianmukaiset tietosuojavaatimukset;
32. lisäämään Länsi-Balkanin kumppaneiden osallistumista asiaankuuluviin operatiivisiin toimiin EU:n toimintapoliittisessa syklissä / EMPACTissa, myös yhteisissä tutkintaryhmissä (ja mahdollisesti perustamalla EU:n ja Länsi-Balkanin yhteisiä tutkintaryhmiä) ja operatiivisissa toimintaryhmissä (esim. poliisin tutkintayksiköt, tulliviranomaiset, varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavat toimistot, talousrikosten tutkintayksiköt, rajaoperaatiot), sekä edistämään SIENA-sovelluksen käyttöönottoa asiaankuuluvien lainvalvonnasta vastaavien toimijoiden keskuudessa;
33. hyödyntämään tehokkaasti I.C.P.O. INTERPOL -työkaluja ja erityisesti varastettujen ja kadonneiden matkustusasiakirjojen tietokantaa ja jakamaan aktiivisesti turvallisuuteen liittyviä tietoja I-24/7-verkoston kautta EU:n ja kansallisen lainsäädännön huomioiden;

34. kehittämään yhteistyötä ja tiedonvaihtoa äskettäin hyväksytyn maahanmuuttoalan eurooppalaisen yhteyshenkilöverkoston perustamista koskevan asetuksen EU 2019/1240 pohjalta ja hyödyntämään verkostoa institutionaalisen ja operatiivisen yhteistyön edistämiseksi alueen kumppaneiden kanssa;
35. laatimaan yhteisen riskianalyysikuvan parantaakseen tilannetietoisuutta ja yhdenmukaistaakseen valmiussuunnitelmat tiiviissä yhteistyössä eurooppalaisen raja- ja merivartioston ja EASOn kanssa erilaisista ryhmistä koostuvien laajamittaisten muuttovirtojen varalta;
36. tehostamaan Länsi-Balkanin kumppaneiden toimia, joilla ne edelleen yhdenmukaistavat viisumipolitiikkaansa EU:n viisumipolitiikan mukaiseksi, jotta varmistetaan hyvin hallittu muuttoliike ja turvallisuusympäristö;

KEHOTTA KKOMISSIOTA

37. tehostamaan yhdessä jäsenvaltioiden ja Länsi-Balkanin kumppaneiden kanssa toimia, joilla varmistetaan, että kaikki Länsi-Balkanin kumppaneiden kanssa laaditut asemaa koskevat sopimukset tehdään ja tarvittaessa niitä muutetaan nopeasti, sekä varmistetaan niiden tehokas täytäntöönpano; näin helpotettaisiin ja tehostettaisiin niiden sekä Euroopan raja- ja merivartiostoviraston välistä operatiivista yhteistyötä;
38. jatkamaan Länsi-Balkanin kumppaneiden kanssa muuttoliikkeen ja turvallisuuden alalla tehtävän yhteistyön ja sen edistymisen arviointia, myös EU:n alueen kanssa ylläpitämien suhteiden yleisissä puitteissa;
39. arvioimaan yhdessä Länsi-Balkanin kumppaneiden kanssa niiden tällä hetkellä täytäntöönpanemia toimia ja mekanismeja sekä tutkimaan lisätyökaluja ja voimavaroja muuttoliikkeeseen ja turvallisuushaasteisiin vastaamiseksi;

40. jatkamaan yhteistyötä Länsi-Balkanin kumppaneiden kanssa ja tukemaan niitä Länsi-Balkanin yhteisen terrorisminvastaisen toimintasuunnitelman ja siihen liittyvän kuuden kahdenkeskisen järjestelyn toteuttamiseksi;
41. edistämään terrorismintorjuntaan liittyvän tiedon ajantasaista vaihtoa ja vahvistamaan valmiuksia käsitellä muita turvallisuushaasteita, kuten kyberturvallisuuden parantamista ja, riskien kyselytutkimuksen tulosten pohjalta, hybridiuhkia koskevaa resilienssiä;
42. tukemaan Länsi-Balkanin kumppaneita radikalisoitumisen ja väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisemisessä ja torjumisessa, muun muassa radikalisoitumisen torjunnan verkoston (RAN) ja EU:n rahoittamien hankkeiden asiaankuuluvien tulosten sekä väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisemisen ja torjunnan koordinaattoreiden alueellisen verkoston (RNNC) avulla, jonka puheenjohtajana toimii EU:n alueellinen terrorismintorjunta-asiantuntija;
43. toteuttamaan jatkotoimia EU:n ja Kaakkois-Euroopan alueen välisestä ampuma-aseiden laitonta kauppaa koskevasta toimintasuunnitelmasta (2015–2019) laaditun komission arvioinnin⁶ pohjalta ja sisällyttämään "kestävää ratkaisua vuoteen 2024 mennessä koskeva etenemissuunnitelma pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittomaan hallussapitoon, väärinkäyttöön ja kauppaan Länsi- Balkanin alueella", jäljempänä 'etenemissuunnitelma', uuteen EU:n toimintasuunnitelmaan ampuma-aseiden laittomasta kaupasta;
44. tarkastelemaan ja tukemaan Länsi-Balkanin kumppaneiden yhteensopivien kansallisten, turvapaikanhakijoiden ja laittomien maahantulijoiden biometristen rekisteröintijärjestelmien ja biometrisen tiedon yhteiskäyttöjärjestelmien kehitystyötä – kyseessä olevat järjestelmät voitaisiin rakentaa Eurodacin teknisten ja tietosuojaa koskevien periaatteiden pohjalta, mikä mahdollistaisi säännöllisen tietojenvaihdon ja varmistaisi niiden yhteentoimivuuden ja yhteensopivuuden EU:n järjestelmien kanssa tulevaisuudessa;

⁶ COM(2019) 293 final, 27.6.2019.

45. tutkimaan keinoja tehostaa entisestään yhteistyötä Länsi-Balkanin kumppaneiden kanssa äskettäin hyväksytyn, maahanmuuttoalan eurooppalaisen yhteyshenkilöverkoston perustamista koskevan asetuksen tarjoamien mahdollisuuksien pohjalta;

PYYTÄÄ ASIAANKUULUVIA OIKEUS- JA SISÄASIOIDEN VIRASTOJA

46. tekemään yhteistyötä Länsi-Balkanin kumppaneiden kanssa yhteenliitettyjen kansallisten koordinoitikeskusten (NCC) perustamisessa tehokasta muuttoliikepolitiikkaa, rajaturvallisuutta ja muuttoliikkeen haasteiden käsittelemistä varten sekä vaihtamaan kaikkia asiaankuuluvia tietoja ajantasaisesti jäsenvaltioiden ja Schengenin säännöstöön osallistuvien maiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa yhteisen riskianalyysin muodostamiseksi;
47. tehostamaan yhteistyötä asiaankuuluvien oikeus- ja sisäasioiden virastojen edustajien kanssa alueella, mukaan lukien niiden yhteistyö paikallisviranomaisten kanssa;
48. tehostamaan yhteistyötä asiaankuuluvien virastojen ja YTPP-operaatioiden välillä YTPP-siviilialan sopimuksessa tarkoitetulla tavalla;
49. edistämään tiedon- ja osaamisenvaihtoa Länsi-Balkanin kumppaneiden ja EU-osapuolten, kuten Europolin, CEPOLin, Euroopan raja- ja merivartioviraston ja EASOn, välillä huomioiden asiaankuuluvat tietosuojavaatimukset, muun muassa antamalla apua rajavartijoiden, poliisin ja muiden lainvalvontaviranomaisten, rannikkovartijoiden ja muuttoliike-, turvapaikka- ja palautusmenettelyistä vastaavien viranomaisten valmiuksien vahvistamiseksi, sekä parantamaan tiedonkulkua Länsi-Balkanilla ja edistämään SIENA-sovelluksen käyttöä alueella;

50. lisäämään Länsi-Balkanin kumppaneiden osallistumista ja tuen antamista EU:n toimintapoliittisen syklin / EMPACTin operatiivisille toimille ja jatkamaan tarvittaessa avustamista operatiivisten toimintaryhmien perustamisessa tai kehittämisessä EMPACTin laittoman maahantulon järjestämistä koskevan operatiivisen toimintasuunnitelman ja muiden asiaankuuluvien toimintasuunnitelmien puitteissa rajatylittävien järjestäytyneiden rikollisryhmien erittäin merkittäviksi luokiteltujen kohteiden (High Value Targets) tunnistamiseksi ja kyseisten tutkintojen tukemiseksi;
51. tukemaan Länsi-Balkanin kumppaneiden kansallisten, turvapaikanhakijoiden ja laittomien maahantulijoiden biometrinen rekisteröintijärjestelmien ja biometrisen tiedon yhteiskäyttöjärjestelmien kehitystyötä – kyseessä olevat järjestelmät voitaisiin rakentaa Eurodacin teknisten ja tietosuojaa koskevien periaatteiden pohjalta, mikä mahdollistaisi säännöllisen tietojenvaihdon ja varmistaisi niiden yhteentoimivuuden ja yhteensopivuuden EU:n järjestelmien kanssa tulevaisuudessa;
52. toteuttamaan EU:n lähestymistapaa huumausaineisiin, mukaan lukien tiedonkeruu sekä kansallisten huumausaineiden seurantakeskusten ja varhaisvaroitusjärjestelmän perustaminen, kannustamalla Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskusta allekirjoittamaan lisää työjärjestelyjä alueen kumppaneiden kanssa ja panemaan ne täytäntöön.
-